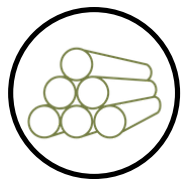

VERSIJA 1.0

SVEĶU AILES, SERDES TRAIPI, TRAHEJAS UN TRAHEĪDAS

Sveķu ailes ir specifisku šūnu veidoti kanāli koksne, kur uzkrājas sveķi. Sveķi ir kokos sintizēta viskozes viela, ko koki rada, lai aizsargātos pret ārējiem kaitēkļiem: sēnītēm, kukaiņiem u.c. Sveķu ailes un sveķi veidojas lielākajā daļā skuju koku un dažos lapu kokos, pamatā augļu kokos. Sveķu ailes koksne veidojas gan vertikāli, gan horizontāli. Tās ir savstarpēji saistītas un veido vienotu tīklu, tādējādi nodrošinot sveķu plūšanu uz ievainojuma vietu no koka masas.

Sveķu ailes ir grūti saskatāmas ar neapbruņotu aci. Tās parādās kā sīki gaišāki vai tumšāki punktiņi. Šo veidojumu koksne nav izteikti daudz, un tie neietekmē koksnes izskatu un īpašības.

Serdes traipi ir sīki, serdei līdzīgi tumšas krāsas veidojumi koksne. Visbiežāk novērojami alkšņiem un bērziem. Rodas kambija darbības traucējuma rezultātā, ja tajā iekļuvis kāds sīks kukainis vai cits svešķermenis. Serdes traipi bojā koksnes izskatu. Uz koksnes stiprību tie lielu

iespaidu neatstāj, izņemot gadījumus, kad to ir daudz. Ja serdes traipu ir ļoti daudz, tie var radīt savdabīgu koksnes izskatu, piemēram, Karēlijas bērzam.

Trahejas un **traheīdas** ir koksnes šūnas, kuru uzdevums ir vadīt barības vielas. Lapu kokiem šīs šūnas sauc par trahejām, bet skuju kokiem par traheīdām. Šiem koksnes uzbūves elementiem ir ļoti nozīmīga loma koksnes izskata veidošanā.

Veģetācijas perioda sākumā trahejas un traheīdas veidojas ar lielākiem nekā veģetācijas perioda beigās - rudenī. Traheju sienas nav biezas un samērā ātri pārkoksnējas un turpmāk nekļūst biezākas. Traheīdām sienas ir biezākas, bet agrīno un vēlīno traheīdu izmēri atšķiras mazāk.

Gan koksne esošajām trahejām, gan traheīdām sienās ir daudz sānu atveru jeb poru, caur kurām notiek barības vielu novadīšana uz blakus esošajām dzīvajām šūnām.

MEŽA KONSULTĀCIJU
PAKALPOJUMU CENTRS

Izmantotā literatūra:
A. Ozoliņš "Praktiskā koksne"
LVM "Apaļo kokmateriālu kvalitātes prasības"